

FEVAHEVAHE'AKI

- Te ke fiamālie pē ki ha liliu kehe 'o e ngaahi fo'i lea mahení hangē ko e Kelesí?
- Ko e hā ha fo'i lea 'e taha te ke ala fetongi'aki 'a e fo'i lea ko e "feohi"? Ko e hā ha'o 'uhinga ki ai?

Tau vakai ki he tohi 'a Luke vahe 5:

Luke 5 ¹Pea ko e 'aho 'e taha na'e feta'ota'omi mai kiate ia ha fu'u kakai, mo nau fakafanongo ki he folofola 'a e 'Otua, pea 'oku tu'u 'a Sisu 'i he mata anovai ko Kenesaleti: ²'iloange na'á ne vakai ha ongo ki'i vaka'oku tau he mata ano, pea kuo 'alu mei ai 'a e kau toutai, 'o fo honau kupenga. ³Pea heka ia ki ha taha 'o e ongo vaka, 'a ia ko e vaka 'o Saimone; pe ne kole kiate ia ke tukutuku si'I atu mei 'uta: peá ne nofo hifo 'o fai 'ene ako ki he kakai mei he vaka. ⁴Pea kuo 'osi 'ene lea, na'á ne pehe kia Saimone, Tuku atu ki he moana, pea 'a'au homou ngaahi kupenga ki ha ika. ⁵Pea tali 'e Saimone 'o ne pehe ki ai. 'Ei, ko e po katoa mo 'emau ngangau, 'o 'ikai ma'u ha mata'I ika: ka 'i ho'o me'a te ua 'a'au pe 'a e kupenga. ⁶Pea 'i he'ene fai ia, na'a nau ha'o ha fu'u takanga ika, pea kamata mahae honau ngaahi kupenga. ⁷Pea nau ta'alo ki honau kaungā toutai 'i he vaka 'e taha ke ha'u 'o tokoni kinautolu. Pea nau ha'u, 'o nau fakafonu 'a e ongo vaka fakatou'osi, 'o na kamata ngoto. ⁸Pea 'i he sio ki ai 'a Saimone Pita, na'á ne hinga atu ki he tui 'o Sisu, 'o ne pehe, Me'a atu, 'Eiki, mei hoku vaka, he ko e tangata angahala au. ⁹He na'á ne mo'utafu'ua, pea pehe mo kinautolu na'e 'iate ia, 'i he ola 'o 'enau ha'o: ¹⁰pea pehe foki 'a Semisi mo Sione ko e ongo foha 'o Sepeti, 'a ia na'e kaume'a mo Saimone. Pea tali 'e Sisu kia Saimone, 'Oua 'e manavahe; mei he taimi ni te ke po tangata. ¹¹Pea kuo nau 'omi 'a e ongo vaka ki 'uta, na'a nau li'aki kotoa pe 'o muimui kiate ia.

Ko e fo'i lea 'oku liliu ko e kaungātoutai mo e kaume'á (veesi 7 mo e 10) ko e liliu ia mei ha ongo fo'i lea Kalisi kehekehe (μετοχοις – metokoisi mo e κοινωια – koinōniá)

FEHU'I

- Ko e hā ha ngaahi tefito'i me'a mahu'inga 'oku nofo loto 'i he ngāue kaungātoutai 'a Pita, Semisi mo Sioné?
- 'E anga fēfē ha'o kamata ke fakamatala'i 'a e kaungā ngāue *fakakoinōniá*?
- Ko e hā ha ngaahi fakakaukau 'e kau ki ai?

Ko e Ako Hokó: Ko e fekumi atu ki he kongā mahu'inga 'e fā 'o e kaungā ngāue fakakoinōniá.

Fekumi ki he Koinōniá

Ako Fika 'Uluaki

Ko hono Ngāue'i 'o e Kaungā Ngāue

Fakakaukau ko ha fo'i lea 'oku hangē ha kané – 'oku malava ke tau sio ki he fōtunga 'o e tu'a kané, kā ko e kakano 'i lotó 'oku faingata'a ange ke tau fakamatala'i. 'I he fekumi atu ki he fakakaukau 'o e koinōniá, 'oku tau feinga ke fakakakano 'a e 'uhinga 'o ha kane (fo'i lea) muli. 'E lava ke tau kamata'aki hono fakalalakaka 'o 'etau fakafuofua ki ha 'uhinga 'o ha fo'i lea, 'i he'etau sio ki ha ngaahi fakatātā mei he Tohi Tapú.

'I he taimi na'e fakataha ai 'a e kau mu'aki tisaipalé, na'a nau fevahevahe'aki *faka-koinōniá* (κοινωνια) – vakai hifo ki he talanoa mei he tohi Ngāue, 'a ia 'oku lotolotoi ai 'a e koinōniá, pea ke tohi'i hifo ha ngaahi fakakaukau ki hano liliu'i 'o e koinōniá.

Ngāue 2 ⁴²Pea na'a nau nofo faka'utumauku ki he faiako 'a e kau Aposetolo, mo e **koinōniá**, mo e pakipaki 'o e ma, mo e ngaahi feingalotu. ⁴³Pea na'e hoko ha ilifia ki he loto kotoa pē; na'e lahi foki 'a e ngaahi me'a fakafo mo e ngaahi faka'ilonga na'e hoko 'i he kau 'Aposetolo. ⁴⁴Pea ko kinautolu kotoa pē na'e tui na'a nau fa'a nofo fakataha, pea na'a nau matu'aki me'a taha. ⁴⁵Pea nau fakatau atu honau ngaahi tofi'a, mo e nga'oto'ota, mo nau tufa 'a e pa'anga na'e ma'u ai ki he kakai kehekehe 'o fakatau ki he'enau masiva.

'I he ngaahi veesi folofola ko 'ení, ko e fo'i lea *koinōneó* ko e veape (ko e fo'i lea ngāue). Toe lau 'a e potutohi, 'oku lotolotoi ai 'a e *koinōneó*, pea ke tohi'i hifo ha ngaahi fakakaukau pē 'e fēfē hano liliu'i 'o e fo'i leá ni.

Loma 12 ¹⁰I ho'omou 'ofa ki he kainga lotu, fai 'o hangē ko ha kainga lotu mo'oni; 'i he faka'apa'apa mo e taimu'a kimoutolu; ¹¹'i he mamahi'i 'o e Ngāue, 'oua te mou fakapikopiko; 'i homou laumālie, mou loto mafana; 'i he fai ki he 'Eiki, mou tauhi fakatamaio'eiki ki ai; ¹²'i he fai 'o ho'omou 'amanaki, mou fiefia; 'i he fai homou fakamamahi, mou kataki pē; 'i he hūfia, mou faka'utumauku hono fai; ¹³'i he fa'a masiva 'a e kau lotu, mou **koinōneo** ki ai: nofo ki he fakaafe 'aunofo.

Ko e veesi hokó te ne 'oatu ha fakakaukau 'e taha ki hano liliu 'o e koinōniá.

2 Kolinito 6 ¹⁴Oua te mou hanga 'o hoa-'a-kehe, he nonofo mo e kau ta'elotu: he me'ataha fēfē 'a e faitotonu mo e malakilao? Pē **koinōniá** fēfē 'a e maama mo e po'uli?

'I he tohi ki Lomá 'oku malava ke tau sio ai ki he koinōniá 'i ha tūkunga 'e taha. 'Oku hā tu'o ua 'a e koinōniá 'i he potutohi ko 'ení. Ko e hā ha'o fakatonulea ki he koinōniá 'o fakataau ki he'ene hā atu 'i he talanoa 'oku lotolotoi aí?

Loma 15: ²⁵Ka ko 'eku 'alu 'eni ki Selusalema, ko 'eku 'ave tokoni ki he kakai lotu. ²⁶He kuo ha lelei ki Masitonia mo Akeia ke fai ha tanaki **koinōniá** ma'a e kau lotu 'i Selusalema 'oku masiva. ²⁷Io, kuo ha lelei kiate kinautolu; kae'uma'a 'oku nau mo'ua ki he fa'ahinga ko ia. He kapau kuo **koinōneo** 'a Senitaile 'i he me'a fakalaumālie 'o e fa'ahinga ko ia, pea 'oku nau mo'ua ai ke fai ha fatongia kiate kinautolu 'i he me'a fakasino.

Ko e koinōniá, 'ia 1 Kolinito 10, 'oku ngāue'aki ia fekau'aki mo e 'Ohomohe 'a e 'Eikí – pea 'oku maheni 'a e ni'ihi mo e kongā tohi ko 'ení.

1 Kolinito 10: ¹⁶ Ko e ipu fakafeta'i, 'a ia 'oku tau fakatapu'aki ha fakafeta'i, 'ikai ko e me'a ia 'oku tau **koinōniá** ai 'i he ta'ata'a 'o Kalaisi? Ko e ma 'oku tau pakipaki, 'ikai ko e me'a ia 'oku tau **koinōniá** ai 'i he sino 'o Kalaisi?

Ko e potutohi faka'osi ki he fo'i lea koinōniá ko Kaletia. Ko e hā ha'o fakakaukau ki hono ngāue'aki 'o e koinōniá 'i he potutohi ní?

Kaletia 2: ⁸(he ko ia na'á ne tokoni ma'a Pita ke ne lava 'ene ngāue faka'apometolo ki he ha'a Kamu, na'á ne ne tokoni foki ma'aku ke u lava 'eku ngāue ki he Senitaile) ⁹io, ko Semisi mo Kifasi mo Sione, 'a ia 'oku lau ko e ngaahi pou, 'i he'enau vakai 'a e kelesi kuo tuku kiate au, na'a nau tuku mai kiate au mo Panepasa 'a e nima to'omata'u 'o e **koinōniá**, koe'uhi ke 'amaua 'a e ngāue ki he Senitaile, kae 'anautolu 'a e fai ki he ha'a Kamu. ¹⁰Ngata pe, na'a nau kole ke ma manatua 'a e kau masiva; 'a ia foki ko e me'a pe na'a ku matu'aki loto ke fai.

FEVAHEVAHE'AKI

- 'E anga fēfē ha'o fakamatala'i 'a e fo'i lea koinōniá 'i he'ene hā 'i he ngaahi potutohi 'i 'olungá?
- 'Oku fe'unga nai 'a e ngaahi fo'i lea hangē ko e kaungā ngāué, 'ohomohé, feohí mo e fevahevahe'akí ke hoko ko ha lea 'uhinga tatau 'o e koinōniá?

'E lava ke tau fekumi atu koinōniá 'i he liliu, mei ha ngaahi lea kehekehe, 'o ha veesi tatau. Vakai hifo kia 2 Kolinito 13:14 'i he ngaahi liliu, mei he ngaahi liliu Tohi Tapu kehekehe, mo e ngaahi lea kehekehé ni:

η Χαρις του κυριου ιησου [χριστου] και η αγαπη του θεου και η κοινωνια του αγιου πνευματος μετα παντων υμων (*Westcott-Hort New Testament*)

The grace of the Lord Jesus Christ, and the love of God, and the communion of the Holy Ghost, be with you all. (*King James Version*)

May the grace of the Lord Jesus Christ, and the love of God, and the fellowship of the Holy Spirit be with you all. (*New International Version*)

The amazing grace of the Master, Jesus Christ, the extravagant love of God, the intimate friendship of the Holy Spirit, be with all of you. (*The Message*)

Kia tau ki a koutou katoa te atawhai o te Ariki, o Ihu Karaiti, me te aroha o te Atua, me te whiwhinga tahitanga kite Wairua Tapu. (*Maori*)

Gratia Domini nostril Iesu Christi et caritas Dei et communicatio Sancti Spiritus cum omnibus vobis (*Latin*)

Ia ia te outou uma lava le alofa tunoa o le Alii o Iesu Keriso, ma le alofa o le Atua, atoa ma le mafuta faatasi ma le Agaga Paia. (*Samoan*)

Ko e kelesi 'a e 'Eiki ko Sisu Kalaisi, mo e 'ofa 'a e 'Otua, mo e feohi 'a e Laumālie Ma'oni'oni, 'ofa ke 'iate kimoutolu kotoa pe ia. (*Tongan*)

Toe vakai hifo kia Filimone 1:6 'i ha fa'ahinga liliu pē 'oku ke ma'u. Ko e hā ha faikehekehe 'oku malava ke ke sio ki ai?